

РЕШЕНИЕ

№ 219

гр. София, 13.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**СОФИЙСКИ ОКРЪЖЕН СЪД, II ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на двадесети април през две хиляди двадесет
и втора година в следния състав:

Председател: Ирина Р. Славчева

Членове: Ивайло П. Георгиев
Ваня Н. Иванова

при участието на секретаря Теодора Р. Вутева
като разгледа докладваното от Ваня Н. Иванова Въззивно гражданско дело
№ 20221800500124 по описа за 2022 година

Производството е по чл. 258 и сл. от ГПК.

С решение № 310 от 02.11.2021 г., постановено по гр.д. № 581/2021 г. на Районен съд – гр. Костинброд, Софийски районен съд е осъден да заплати на „Б. Л. Л.” АД сумата 10 000 лв. - обезщетение за имуществени вреди, представляващи част от заплатената от ищеца законна лихва върху цената на иска, както и законната лихва, считано от 29.06.2020 г. /датата на подаване на заявлението за обезщетяване по реда на глава IIIa от ЗСВ/ до окончателното изплащане, както и сумата 5 000 лв. – неимуществени вреди, включващи уронването на търговската репутация на ищеца пред съответните кредитори и облигационери в продължителен период от време, възникнали вследствие на неразумния срок за окончателното решаване на делото, както и законна лихва, считано от 29.06.2020 г. /датата на подаване на заявлението за обезщетяване по реда на глава IIIa от ЗСВ/, до окончателното изплащане, като исковете са отхвърлени за разликите до пълните предявени размери от 15 000 лв. за претърпени имуществени вреди и 10 000 лв. за претърпени неимуществени вреди. Ответникът Софийски районен съд е осъден да заплати на ищеца „Б. Л. Л.” АД направените от последния разноски за държавна такса и адвокатско възнаграждение, съобразно уважената част от исковете. С определение от 15.12.2021 г. по реда на чл. 248 от ГПК ищецът „Б.Л. Л.” АД е осъден да заплати на ответника юрисконсултско възнаграждение за отхвърлената част от исковете.

Решението в осъдителните му части е обжалвано от ответника Софийски районен съд като неправилно и необосновано, с искане същото да бъде отменено в тези му части, и постановено друго, с което исковете са отхвърлят като неоснователни, евентуално – да се намали размера на присъдените обезщетения. В жалбата се излага възражение, че изводите на районния съд за продължило извън разумния срок производство по гр.д. № 13835/2011 г. на СРС /очевидно в жалбата е допусната грешка в изписване на номера на делото – същото е гр.д. № 13638/2011 г./ и настъпили в резултат на това имуществени и неимуществени вреди за ищеца, не съответстват на събрания по делото доказателствен материал. Поддържа се довод, че дори и да се приеме, че производството по посоченото дело е продължило извън разумния срок, не са налице останалите предпоставки за уважаване на претенциите срещу ответника. Сочи се, че от мотивната част на обжалваното решение не става ясно как съдът е установил наличието на причинно-следствена връзка между твърдението от ищеца имуществени вреди и продължителността на производството по процесното гражданско дело, както и как съдът е определил размера на присъденото обезщетение за тези вреди. По отношение на присъдените неимуществени вреди в жалбата се излага възражение за противоречие между направения в мотивите на решението извод, че не е налице уронване на търговската репутация на ищеца, и постановения осъдителен диспозитив за тази претенция. Със същите доводи се оспорва и уважаването от първоинстанционния съд на предявения акцесорен иск по чл. 86, ал. 1 от ЗЗД за обезщетение за забава от 29.06.2020 г. до окончателно изплащане на сумите за присъдени обезщетения по чл. 26, ал. 1 о ЗОДОВ. В тази връзка се сочи, че съдът не е обсъдил наличните данни по делото за неприето от ищеца предложение за обезщетение по административен ред и приложимостта на принципа „забава на кредитора” по чл. 95 от ЗЗД, изключващ забавата на държавата като длъжник. Сочи се, че по делото не е доказано настъпването на твърдените от ищеца имуществени и неимуществени вреди, както и тяхната пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с продължителността на делото. Алернативно се излага и възражение за прекомерност на присъдените от районния съд размери на обезщетенията като несъобразени с установените по делото факти и изискванията на чл. 52 от ЗЗД.

В писмения си отговор ответникът по въззивната жалба „Б. Л. Л.” АД оспорва жалбата и настоява за потвърждаване на решението в обжалваните му части. Поддържа се, че законосъобразно съдът е констатирал продължителност на съдебното производство по гр.д. № 13638/11 г. на СРС извън разумния срок, както и че не налице причинно-следствена връзка между неразумната продължителност на това производство и произтеклите имуществени и неимуществени вреди за ищеца. Сочи се, че ако първоинстанционният СРС не бе отлагал толкова често и необяснимо делото и се бе произнесъл в законовия срок до 17.11.2012 г., и имайки предвид развитието на делото в следващите инстанции, основателно би могло да се предположи, че делото би приключило на три инстанции в много по-разумен срок, в какъвто случай ищецът би заплатил законна лихва върху претендираната сума в много по-малък размер. По повод обезщетението на неимуществени вреди въззиваемият изтъква приетото в практиката на ЕСПЧ съществуване на силна, но оборима презумпция, че неразумната продължителност на производство причинява неимуществени вреди, както на

физически лица, така и на юридически лица - в рамките на обичайните, типични неимуществени вреди за ищеца, като например притесненията за развитието на процеса и от евентуален неблагоприятен изход, накърняване на чувството му за справедливост и доверието му в държавата поради забавянето на делото.

С писмена молба пред въззивния съд жалбоподателят оспорва въззивната жалба по изложените в нея съображения.

Ответникът по жалбата, чрез пълномощника си адв. В., оспорва жалбата и настоява за потвърждаване на обжалваното решение.

Представителят на Софийска окръжна прокуратура изразява становище за основателност на въззивната жалба и настоява обжалваното решение да бъде отменено. Излага се довод, че неспазването на процесуалните срокове не води непременно до извод, че е нарушено правото по чл. 6, пар. 1 от ЕКЗПЧОС, както и че причината ищецът да дължи лихва за забава върху присъдената с решението сума е не общата продължителност на процеса, а собственото му поведение, тъй като същият изпада в забава не само при определяне на окончателния размер на обезщетението от съда, а от момента на неизпълнение на паричното му задължение, и задължението за заплащане на законна лихва е последица от липсата на доброволно изпълнение.

За да се произнесе, въззивният съд взе предвид следното:

Ищецът „Б. Л. Л.” АД е предявил срещу Софийски районен съд искове с правно основание чл. 26 от ЗОДОВ, както следва: за заплащане на сумата 15 000 лв., представляваща обезщетение за имуществените вреди от нарушаване правото на ищеца за разглеждане и решаване на гр.д. № 13638/2011 г. на СРС в разумен срок, представляваща част от заплатената от ищеца законна лихва върху цената на иска, както и законната лихва върху сумата, считано от 29.06.2020 г. /датата на подаване на заявлението за обезщетяване по реда на глава IIIа от ЗСВ/ до окончателното ѝ изплащане; и за заплащане на сумата 10 000 лв., представляваща обезщетение за претърпените от ищеца неимуществени вреди от нарушаване на правото му на разглеждане и решаване в разумен срок на посоченото гражданско дело, изразяващи се уронване на търговската му репутация пред съответните кредитори и облигационери в продължителен период от време, както законна лихва върху тази сума, считано от 29.06.2020 г. /датата на подаване на заявлението за обезщетяване по реда на глава IIIа от ЗСВ/ до окончателното ѝ изплащане.

В исковата молба се твърди, че ищецът „Б. Л. Л.” АД е бил ответник по гр.д. № 13638/2011 г. а СРС, образувано по предявени от О.Н.И. искове с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД. На 09.05.2018 г. /повече от 5 години след като делото е било обявено за решаване/ първоинстанционният съд постановил решение, с което уважил изцяло предявения иск по чл. 55, ал. 1 от ЗЗД и отхвърлил иска по чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, както и предявения от дружеството насрещен иск по чл. 59 от ЗЗД. Решението било изцяло потвърдено с въззивно решение по гр.д. № 14343/2018 г. на СГС, като въз основа на подадена от жалбоподателя молба с определение на ВКС по гр.д. № 4619/2019 г.

изпълнението на въззивното решение било спряно. С определение на ВКС от 05.05.2020 г. по гр.д. № 697/2020 г. въззивното решение не било допуснато до касационно обжалване. Ищецът твърди, че в изпълнение на сключено между страните по посоченото дело споразумение на 18.06.2020 г. той заплатил на ищеца по това дело сума в размер на 38 049 лв., включваща главница от 19 098,30 лв., законната лихва от 17 046,89 лв. за периода от 31.03.2011 г. до 19.06.2020 г., и разноските по делото в размер на 1003,82 лв.

Ищецът твърди, че производството по гр.д. № 13638/11 г. на СРС е продължило в неразумен срок /повече от 9 години/. Твърди, че в случай, че първоинстанционният съд не бе отлагал толкова често и необяснимо делото, и се бе произнесъл в законовия срок до 17.11.2012 г., и имайки предвид развитието на делото в следващите две инстанции, основателно би могло да се предположи, че делото би приключило на три инстанции в много по-разумен срок. В този случай „Б.Л. Л.” АД би платило законна лихва върху претендираната сума в много по-малък размер. Сочи, че именно забавата на СРС да се произнесе с решение повече от 5 години, както и забавата на СГС като втора инстанция с повече от 11 месеца да насрочи делото, е довело до натрупването на законна лихва в размер на сумата 17 946,89 лв.

Ищецът твърди, че в срока по чл. 60а, ал. 4 от ЗСВ е подал заявление до ИВСС за заплащане на обезщетение за нарушаване на правото му на разглеждане и решаване на посоченото дело в разумен срок, по което му било предложено споразумение за обезщетение в размер на 3000 лв., което той не приел. В исковата молба се цитират съдържащите се констативния протокол на ИВСС констатации относно развитието на делото и допуснатата от СРС забава в разглеждането и решаването му.

Сочи се, че дружеството е финансова институция по смисъла на ЗКИ, осъществяваща активно дейност на българския пазар от 2000 г. и е изградило сериозен търговски имидж и репутация сред клиентите си. Същото подлежи на независим финансов одит по Закона за счетоводството, същевременно има търговски отношения с няколко банки като кредитополучател и в това си качество е длъжно да предоставя на всяко тримесечие финансови отчети, декларации за образувани от и срещу дружеството изпълнителни дела и др. подобни. Дружеството било направило множество разноски във връзка с процесуално представителство, заплатило е дължимите държавни такси, депозити за експертизи, гаранции за спиране на изпълнението на въззивното решение и други съдебни разноски. Сочи се, че в продължение на повече от 9 години ищцовото дружество не може да прецени и няма никаква предвидимост и яснота относно изхода на посоченото дело. С оглед на това ищецът счита, че е претърпял неимуществени вреди в размер на 10 000 лв. за периода до окончателното съдебно решение по казуса.

В исковата молба се изтъква довод, че предложеното от държавата обезщетение в рамките на административното производство по гл. IIIа от ЗСВ би могло да се разглежда от съда единствено като извънсъдебно признание, което следва да се преценява с оглед всички обстоятелства по конкретното дело. Поддържа се, че съгласно чл. 60е, ал. 2 от ЗС съдът е длъжен да определи размера на глобалното обезщетение в по-висок размер от вече

определения с предложението на министъра на правосъдието по глава 3а от ЗСВ, а констатациите в протокола по чл. 60г не го обвързват.

В срока по чл. 131 от ГПК е постъпил писмен отговор от ответника Софийски районен съд, в който исквете се оспорват по основание и по размер. Ответникът излага довод, че при преценката дали е налице неразумна продължителност на посоченото дело следва да се съобрази ноторно известния факт, че СРС е един от най-натоварените съдилища в страната, както и предприетите от административния ръководител на този съд нееднократни действия за преодоляване на проблема с натовареността на съда и забавянията в работата на 60 – ти състав, включително и искането за налагане на съдията-докладчик по делото на дисциплинарно наказание, по което било образувано дисциплинарно дело, приключило с налагане с решение на ВСС на най-тежкото дисциплинарно наказание на съдия Ваклева. На следващо място, ответникът излага възражение за липса на претърпени от ищеца неимуществени и имуществени вреди, които да са пряка и непосредствена последица от забавеното разглеждане на гр.д. № 13638/2011 г. на СРС. По отношение на претендираните имуществени вреди ответникът излага довод, че задължението за заплащане на обезщетение по чл. 86, ал. 1 от ЗЗД е пряка и непосредствена последица от неизпълнение на парично задължение от страна на длъжника, а не от твърдяното забавено разглеждане на делото. Излага се и възражение за прекомерност на размера на претендираните обезщетения.

След преценка на събраните по делото доказателства във връзка с доводите на страните, съдът намира за установено следното от **фактическа страна**:

Производството по гр.д. № 13638/2011 г. на СРС е образувано по искова молба, подадена на 31.03.2011 г. от О.Н.И., с която срещу „Б.Л. Л.” АД са предявени искове с правно основание чл. 55, ал. 1 и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД за заплащане на сумата 19 098,30 лв., представляваща платена без основание на ответника сума, както и сумата 800 лв., представляваща лихва за периода от 17.06.2010 г. до датата на завеждане на исковата молба на 23.02.2011 г., ведно със законната лихва върху сумите от подаването на исковата молба до окончателното изплащане. В срока за отговор ответникът е предявил насрещен иск за заплащане на сумата 18 249,85 лв., представляваща наем за ползването на процесните автомобили от ищеца по първоначалния иск. По делото са проведени 8 открити съдебни заседания, като на 17.10.2012 г. делото е обявено за решаване. Решението е постановено на 09.05.2018 г. С него е уважен изцяло предявения от О.Н.И. срещу „Б.Л. Л.” АД иск по чл. 55, ал. 1 от ЗЗД като ответникът е осъден да заплати на ищеца сумата 19 098,30 лв. като платена без основание, ведно със законната лихва от предявяване на иска до окончателното й изплащане, и е отхвърлен акцесорния иск по чл. 86, ал. 1 от ЗЗД за сумата 800 лв - лихва за периода от 17.06.2010 г. до датата на завеждане на исковата молба на 23.02.2011 г., отхвърлен изцяло е предявения от „Б.Л. Л.” АД срещу О.Н.И. насрещен иск.

По жалба на ответника е образувано гр.д. № 14343/2018 г. на СГС, по което е постановено решение от 18.11.2019 г., с което първоинстанционното решение е потвърдено.

По касационна жалба на ответника „Б.Л. Л.” АД срещу горепосоченото решение е

образувано гр.д. № 697/2020 г. на ВКС, по което е постановено определение от 05.05.2020 г., с което не е допуснато касационно обжалване на решението на СГС.

Ищецът „Б.Л. Л.” АД е подал до ИВСС заявление вх. № РС-20-205/29.06.2020 г. по чл. 60, ал. 4 от ЗСВ за констатиране нарушаване правото му на разглеждане и решаване в разумен срок на гр.д. № 13638/2011 г. на СРС. След извършена проверка от ИВСС е изготвен констативен протокол по чл. 60г, ал. 2 от ЗСВ от 23.09.2020 г., в който проверяващият състав на ИВСС е констатирал, че общият срок на производството от подаване на исковата молба до приключването му е 9 години, 1 месец и 5 дни, през което време делото е разгледано на три съдебни инстанции, както и че е налице забава в хода на процеса, дължаща се на процесуалното поведение на съда, а именно забава от 5 години при постановяване на първоинстанционното решение, както и забава от 6 месеца поради многократното отлагане на делото пред СРС. Видно от представеното писмо изх. № 94-Х-37/15.10.2020 г. от Министерство на правосъдието на заявителя на основание чл. 60е, ал. 2 от ЗСВ е определено обезщетение за нарушаване на правото му на разглеждане и решаване на делото в разумен срок в размер на 3000 лв. и е предложено сключване на споразумение със заявителя. Така предложеното споразумение не е било прието от заявителя и на същия не е изплатено предложеното обезщетение, което обстоятелство не е спорно по делото.

От така установените по делото факти, **правните изводи** на съда са следните:

Предявени са обективно съединени иски с правно основание чл. 2б, ал. 1 от ЗОДОВ – за заплащане на обезщетение за имуществени и неимуществени вреди, причинени на ищеца – търговско дружество, в резултат на нарушаване на правото му по чл. 6, § 1 от ЕКЗПЧОС за разглеждане и решаване на гр.д. № 13638/2011 г. по описа на СРС в разумен срок.

Съгласно посочената разпоредба държавата отговаря за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6 §1 от ЕКЗПЧОС. В ал. 2 на чл. 2б от ЗОДОВ е посочено, че исковите по ал. 1 се разглеждат по реда на ГПК, като съдът взема предвид общата продължителност и предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на страните и на техните представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора.

Нормата на чл. 2б от ЗОДОВ е вътрешноправно средство за защита, предвиждаща самостоятелна хипотеза на отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по чл. 6 § 1 от ЕКЗПЧОС. В разпоредбата на чл. 8, ал. 2 от ЗОДОВ е предвидена абсолютна предпоставка за предявяване на иска по чл. 2б, ал. 1 – изчерпването на административната процедура за обезщетение на вреди по реда на глава трета „а” от ЗСВ, по която няма постигнато споразумение.

В случая, предявените иски по реда на чл. 2б от ЗОДОВ са допустими предвид представените доказателства за изчерпана процедура по глава трета „а” от ЗСВ и липсата на постигнато с ищеца споразумение за обезщетение на твърдените неимуществени вреди от

нарушаване правото му на разглеждане и решаване на посоченото гражданско дело в разумен срок. Тук е мястото да се посочи, че провеждането на административната процедура по реда на глава 3а от ЗСВ, по която не е постигнато споразумение, е само и единствено предпоставка за допустимост на иска по чл. 26, ал. 1 от ЗОДОВ и то само, ако тази административна процедура е приключила с постановяване на акт по съществото на заявлението, което следва от съдържанието на разпоредбата на чл. 8, ал. 2 от ЗОДОВ. Законната уредба регламентира производството по присъждане на обезщетение като едно цяло, включващо административна и съдебна част, като до съдебната се стига само, ако пострадалият е останал недоволен от предложения му размер на обезщетение. В съдебното производство по чл. 26 от ЗОДОВ съдът не е обвързан от решението на министъра на правосъдието при преценката относно разумността на срока на производството и на какво се дължи този срок, както и за определяне на размера на дължимото обезщетение. Лицето, което претендира, че е нарушено правото му на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, по своя воля и на свой риск може да приеме или не предложеното му обезщетение в рамките на административното производство по ЗСВ. В последния случай, ако предяви пред съда иск по чл. 26 от ЗОДОВ, претендирайки по-голямо от предложеното му обезщетение, съобразно събраните в съдебното производство доказателства и установените от тях обстоятелства съдът може да му присъди обезщетението в претендирания размер, но същевременно ищецът рискува да му бъде присъдено обезщетение в по-малък от предложения му размер, както и изобщо да не получи обезщетение, ако съдът въз основа на събраните в това производство доказателства приеме, че не са налице предпоставките по чл. 26 от ЗОДОВ, въз основа на което намери иска неоснователен и го отхвърли. С оглед на това е несъстоятелен доводът на ищеца в исковата молба, че предложеното от административния орган в резултат на проведеното производство по глава 3а от ЗСВ обезщетение представлява извънсъдебно признание на държавата за нарушаване на правото на ищеца за решаване и разглеждане на делото в разумен срок, както и че в съдебното производство съдът е длъжен да определи по-висок размер на обезщетението от вече определеното от министъра на правосъдието. Всички елементи на фактическия състав на правото на обезщетение по чл. 26 от ЗОДОВ на общо основание подлежат на доказване в съдебното производство, като съдът не е обвързан от констатациите на проверяващия административен орган по глава 3а от ЗСВ по въпросите за продължителността на производството в нера разумен срок, дължаща се на действията на съда, както и за размера на дължимото обезщетение на правоимащите лица.

За да се реализира правото на обезщетение по 26, ал. 1 от ЗОДОВ следва да се установи, че производството по делото е продължило в нера разумно дълъг срок - извън рамките на обичайно необходимото му време за разглеждане и решаване съобразно критериите по чл. 26, ал. 2 от ЗОДОВ, както и че ищецът е претърпял вреди вследствие на необоснованото забавяне на производството. Тези две предпоставки следва да са налице кумулативно, за да се ангажира отговорността на държавата за бавно правосъдие. На обезщетяване подлежат всички преки и непосредствени вреди, които са резултат от нера разумната продължителност на производството.

В случая следва да се приеме по несъмнен начин, че производството по гр.д. № 13638/2011 г. на СРС е продължило в неразумно дълъг срок, обусловен от изключително голямата забава в постановяването на решението по делото – 5 години и половина след изтичане на предвидения в чл. 235, ал. 5 от ГПК инструктивен срок. Произнасяне с решение след 5 години не може да бъде оправдано с каквито и да било обстоятелства, свързани с предмета, фактическата и правна сложност на делото, натовареността на съответния орган на съдебната власт пр., и безспорно съставлява нарушаване на принципа на чл. 6 § 1 от ЕКПЧОС за разглеждане на съдебните дела в разумен срок. Следователно, първата предпоставка на предявените иски по чл. 26, ал. 1 от ЗОДОВ е налице.

Въззивният съд намира, че не са налице останалите предпоставки за ангажиране отговорността на държавата по чл. 26 от ЗОДОВ за обезщетяване на претендираните от ищеца имуществени и неимуществени вреди, по следните съображения:

По предявения иск за заплащане на обезщетение за имуществени вреди:

Претенцията на ищеца за имуществени вреди, причинени му от твърдяната от него продължителност на съдебното производство в нера разумен срок, се изразяват в натрупалата се законна лихва за забава върху сумата, която той е бил осъден да заплати на ищеца по воденото срещу него производство с предмет вземане от неоснователно обогатяване. Според изложеното от ищеца в исковата молба имуществените вреди, които той твърди да е претърпял в резултат на забавеното производство, се изразяват в заплатеното от ищеца по настоящото дело на другата страна законна лихва върху претендираната сума, която би била в много по-малък размер, ако производството бе протекло в разумен срок.

Настоящият състав намира, че така претендираните от ищеца вреди, изразяващи се в дължимото и заплатено от него обезщетение за забава за изпълнението на паричното му задължение спрямо ищеца по процесното дело, което е било предмет на уважения срещу „Б.Л. Л.” АД осъдителен иск, не са в пряка причинна връзка с продължителността на воденото гражданско производство.

Съгласно общото правило на чл. 86, ал. 1 от ЗЗД при неизпълнение на парично задължение длъжникът дължи обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата. Задължението за заплащане на законна мораторна лихва /обезщетение за забава/ е форма на гражданската отговорност, специфична за паричните задължения и представлява законна последица от неизпълнението на такива задължения. За възникването на това акцесорно задължение е достатъчно наличието на парично задължение и забава, които са негови правопораждащи факти. Когато заплащането на законна лихва се претендира от кредитора по предявен от него срещу длъжника осъдителен паричен иск, уважаването ѝ зависи от изхода на делото по главния иск. В случая предвид уважаването на предявената парична претенция на ищеца срещу ответника по посоченото гражданско дело, основана на неоснователно обогатяване, е присъдено в полза на ищеца обезщетение за забава от датата на предявяване на иска до окончателното изплащане на главницата. Следователно заплащането на законна лихва за забава от настоящия ищец е в пряка причинна връзка само

и единствено с неговото виновно поведение в рамките на спорното материално правоотношение, а именно неизпълнението на задължението му да върне неоснователно получената сума, получаването на която без основание е довело до неоправдано имуществено разместване между страните. Изпадналият в забава длъжник е могъл да изпълни доброволно паричното си задължение и по този начин да предотврати възникването на акцесорното задължение за заплащане на обезщетение за забава, като размерът на това акцесорно задължение е обусловен от периода на забава – колкото повече е забавата във времето, толкова по-голям ще е размерът на мораторната лихва. Дали ще изпълни, кога и каква част от задължението ще изпълни зависи само и единствено от волята на длъжника по облигационното правоотношение, без оглед на това дали неизпълненото задължение е съдебно предявено. В този случай, когато вземането на кредитора е съдебно предявено и длъжникът оспорва съществуването на това вземане, същият носи риска при неблагоприятен изход на спора за него да заплати законна лихва върху размера на вземането за периода от забавата. Правопораждащият факт за възникването на задължението за мораторна лихва е изпадането в забава на длъжника по материалното правоотношение, а не времетраенето на съдебния процес, като „натрупването” на тази лихва /нарастването на размера ѝ/ е резултат от продължаващата в хода на делото забава на длъжника. С оглед на това не може да се приеме, че заплащането на законните лихви за забава от длъжника по неизпълненото парично задължение за връщане на неоснователно получената сума е резултат от висящността на съдебния процес с предмет това вземане. Задължението за мораторната лихва е обусловено само и единствено от отговорност на длъжника за неговата забава, основана в случая на извъндоговорния източник /неоснователно обогатяване/, която забава е продължила и в течение на процеса, и нейното наличие като обективен факт няма връзка с продължителността на производството, поради което и не може да обуслови деликтната отговорност на държавата за вреди от нарушаване на правото му на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по ч. 26 от ЗОДОВ, вр. чл. 6 § 1 от ЕКЗПЧОС.

При този извод за липса на пряка причинна връзка между твърдяното от ищеца настъпване на имуществени вреди, изразяващи се в заплащането на мораторна законна лихва върху размера на неизпълненото парично задължение и съдебното производство с предмет заплащането на това задължение, не е налице една от кумулативните предпоставки на иска по чл. 26 от ЗОДОВ, което обуславя неоснователност на иска за заплащане на имуществени вреди.

По иска за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди:

Ищецът – юридическо лице претендира отговорност за неимуществени вреди в резултат на забавеното производство на производството, изразяващи се уронване на търговската му репутация пред съответните кредитори и съконтрахенти в продължителния период на производството. В практиката на ВКС на ЕСПЧ е застъпена тезата, че юридически лица могат да претърпят неимуществени вреди, като при определяне на обезщетението следва да се отчита накърнената им репутация. Неимуществените вреди са такива неблагоприятни изменения в правната сфера на юридическото лице, които се

изразяват в увреждане на неимуществено благо, обект на абсолютно субективно право – накърняване на доброто име /публичния образ/ и търговската репутация на ищеца. В случая ищецът не доказва настъпили в резултат на продължителността на конкретното дело имуществени вреди, изразяващи се в накърнена репутация във връзка с обичайната му търговска дейност, създаване на негативна представа за дружеството в обществото, сред съконтрахентите му, нарушаване на кредитния му имидж. От представената справка за висящи граждански дела, по които ищецът „Б.Л. Л.” АД е страна, не могат да се направят никакви доказателствени изводи за негативно въздействие на продължителността на процесното съдебно дело върху търговската му репутация и отношенията му с клиентите и/или кредиторите. Няма обосновано от доказателствата по делото основание за извод, че съдебно предявените спорове с участието на ищеца „Б.Л. Л.” АД по посочените в справката дела са предизвикани или се намират в каквато и да била връзка с воденото срещу него гр.д. № 13638/2011 г. на СРС и неговата прекомерна продължителност. Извод, че търговската репутация и публичният образ на ищеца сред клиенти, други търговци и кредитори са били накърнени именно в резултат на продължителността на процесното производство, би бил изцяло произволен. С влязлото в сила решение по това дело дружеството е било осъдено да върне неоснователно получена от него сума, т.е. резултатът е бил неблагоприятен за него, но свързаните с това негативни последици не са в пряка причинна връзка с времетраенето на съдебния процес.

С оглед на горното, съдът намира, че предявените от ищеца искове за заплащане на обезщетение за имуществените вреди, изразяващи се в заплатената от ищеца мораторна лихва върху сумата, за която той е осъден в съдебното производство, за което се твърди, че е нарушено правото му на разглеждане и решаване в разумен срок, както и неимуществени вреди, изразяващи се в накърнена търговска репутация, са изцяло неоснователни и следва да се отхвърлят.

Поради несъвпадане на изводите на настоящата инстанция с тези на първоинстанционния съд, решението на районния съд следва да бъде отменено в обжалваните му части, с които Софийски районен съд е осъден да заплати на ищеца „Б. Л. Л.” АД сумата 10 000 лв. - обезщетение за имуществени вреди, и законната лихва, считано от 29.06.2020 г. до окончателното изплащане, както и сумата 5 000 лв. – неимуществени вреди, вследствие нарушаване правото на разглеждане на гр.д. № 13638/2011 г. на Софийски районен съд, и вместо него постановено друго, с което предявените искове се отхвърлят за посочените суми.

С оглед изхода на делото пред настоящата инстанция и направеното от ответника по жалба искане за разноски, жалбоподателят следва да бъде осъден да му заплати юрисконсултско възнаграждение на основание чл. 78, ал. 8 от ГПК, вр. чл. 37 от ЗПП, вр. чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащане на правната помощ, в размер на 400 лв. общо за двете инстанции.

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 310 от 02.11.2021 г., постановено по гр.д. № 581/2021 г. на Районен съд – гр. Костинброд, В ЧАСТИТЕ, с които Софийски районен съд е осъден да заплати на „Б. Л. Л.” АД на основание чл. 2б, ал. 1 от ЗОДОВ сумата 10 000 лв. - обезщетение за имуществени вреди, и сумата 5 000 лв. – неимуществени вреди, претърпени вследствие нарушаване правото на ищеца на разглеждане и решаване в разумен срок на гр.д. № 13638/2011 г. на Софийски районен съд, ведно със законната лихва от предявяване на исковете до окончателното изплащане на сумите, както и в частта за разноските, И ВМЕСТО ТОВА ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ предявените от „Б. Л. Л.” АД срещу Софийски районен съд искове с правно основание чл. 2б, ал. 1 от ЗОДОВ за заплащане на сумата 10 000 лв., представляваща обезщетение за имуществените вреди, и сумата 5 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществените вреди, претърпени вследствие нарушаване правото на разглеждане и решаване в разумен срок на гр.д. № 13638/2011 г. на СРС.

В останалите му отхвърлителни части първоинстанционното решение е влязло в сила.

ОСЪЖДА „Б. Л. Л.” АД да заплати на Софийски районен съд сумата 400 лв. юрисконсултско възнаграждение.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС в едномесечен срок от връчването на препис от него.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____